

Natuurlijk Ank Bijleveld op de cover van dit nummer van uw vakblad waarin veel aandacht voor het Congres Burgerzaken 2008 en de beurs. In haar openingspeech waren er geen echt nieuwe gezichtspunten over twee dossiers die Burgerzaken

het afgelopen jaar hebben beziggehouden: de definitieve teloorgang van de stemmachines en ook, hoewel ik nog steeds de indruk heb dat niemand daar *echt wakker* van ligt, de stagnatie van de mGBA (er wordt wéér onderzoek gedaan door KPMG). Wel waarschuwde ze gemeenten dat ze toch echt de GBA als basisregistratie op tijd moeten gaan invoeren. En de staatssecretaris was ook streng toen ze de handhavende taak

Bij de voorplaat

bracht ze ook 'goed nieuws': de GBA wordt óók de basisregistratie voor de Burgerlijke Stand en dat zal tot minder Kafka-aanse toestanden, *paarse krokodillen*, aan de balies leiden.

Het congres ging over de toekomst van Burgerzaken. Die toekomst zal, zo distilleer ik uit de diverse inleidingen en discussies, het hoofd moeten bieden aan drie tegenstellingen: ten eerste die tussen de gespecialiseerde dienstverlening met kennis van zaken van Burgerzaken en aan de andere kant het brede publieksloket. En dat heeft gevolgen voor de opleidingen. Ten tweede is er de tegenstelling tussen steeds betere dienstverlening op maat en de handhavende en controlerende taak. Soms denk ik: 'we noemen het dienstverlening, maar het is *allemaal vooral handig* als het om handhaven en controleren gaat; *Big Brother* is al overal en voor de KafkaBrigade blijft er voorlopig werk genoeg'.

Ten derde wordt er een tendens zichtbaar dat ondanks mooie woorden over de gemeenten als *het loket* van de overheid, het Rijk er niet vies van lijkt om taken over te pakken; denk aan IND en RNI.

Welaan, een rijk gevuld congresverslagnummer met ook nog enkele 'normale' verhalen zoals over *SDU Identification* dat de biometrie-aanvraagstations gaan leveren; over handhaving en controle gesproken! En sla 'langdurig scheiden' van Eric Gubbels en de reactie van een kamerlid ook niet over.

Veel leesplezier! (*alfred zebregs*)

van de overheid plaats-
te tegenover de dienst-
verlenende. Gelukkig

Diverse mededelingen rondom Verkiezingen

Zoals inmiddels al enige tijd bekend is, zullen de eerstkomende verkiezingen georganiseerd worden zonder inzet van stemb machines. Dit bericht heeft als doel u te informeren over diverse relevante onderwerpen.

Kostenvergoeding

De onderhandelingen tussen de VNG en het ministerie van BZK over kostenvergoeding zijn nog gaande.

Stemmen met het potlood

Staatssecretaris Bijleveld heeft in haar brief van 7 februari 2008 de gemeenten meegedeeld dat de komende jaren met papieren stembiljetten wordt gestemd en dat gemeenten er rekening mee moeten houden dat wanneer onverhoopt de Tweede Kamer zou worden ontbonden na circa 80 dagen een verkiezing kan plaatsvinden. Met de voorbereiding kan al worden gestart. De boodschap in de brief maakt duidelijk: u dient dus voorbereid te zijn. De NVVB adviseert gemeenten om stembussen en stembokjes aan te schaffen die voor meerdere verkiezingen bruikbaar zijn.

Werving nieuwe stembureauleden

Mede door de overgang naar het papieren stemproces is het goed mogelijk dat u nieuwe stembureauleden moet werven. Dat kan enerzijds te maken hebben met stembureauleden die voor de eer bedanken vanwege het wegvallen van de stemb machines. Anderzijds kan het ook zijn dat u besluit tot herindeling van stemb districten waardoor er meer stembureaus ontstaan of dat u besluit de bezetting van de stembureaus uit te breiden. Voor de werving kunt u eventueel gebruik maken van de voorbeeldtekst voor een advertentie die u via de site van de NVVB kunt downloaden.

Stemb machines en –lopende– contracten

De NVVB wordt regelmatig benaderd met vragen van gemeenten over het bezit van stemb machines en contracten met leveranciers. Een aantal gemeenten vraagt wat te doen met de “oude” stemb machines die in opslag staan bij gemeenten.

De NVVB gaat er, gelet op de besluitvorming en berichtgeving vanuit het ministerie van BZK, van uit dat de stemb machines die gemeenten in opslag hebben nooit meer gebruikt worden voor verkiezingen. Dit veroorzaakt in een aantal gemeenten kosten waarvan in redelijkheid gezien moet worden of die nog wel gemaakt moeten worden. De NVVB adviseert om deze kosten, zoals opslag en onderhoud, te inventariseren en daarover beslissingen te nemen. De NVVB heeft geen zicht op de inhoud van de diverse contracten die gemeenten hebben gesloten voor hard- en software en adviseert haar leden dan ook om met de huisjurist van de gemeente te overleggen.

Stemmen in een stemlokaal naar keuze

Indien uw gemeente eerder heeft deelgenomen aan het experiment met het stemmen in een willekeurig stemlokaal, zult u mogelijk voor het stemmen in een willekeurig stemlokaal bij de verkiezingen voor het Europees parlement een nieuw raadsbesluit moeten nemen. Dit is afhankelijk van de tekst van het destijds genomen raadsbesluit (al of niet beperkt in tijd tot de verkiezingen van 2006 en/of 2007). Ook bij de Europese Verkiezingen van 2009 zal het stemmen in een willekeurig stemlokaal op experimentele basis plaatsvinden; de Experimentenwet Kiezen op afstand is daarvoor eind 2007 verlengd. Het ministerie van BZK zal t.z.t. alle gemeenten aanschrijven met het verzoek te berichten of uw gemeente aan het experiment wenst deel te nemen.

Brief Waterschap

Een aantal gemeenten heeft van het Waterschap een brief ontvangen met het verzoek gebruik te mogen maken van de verkiezingsaanplakborden. De NVVB ziet hierin geen bezwaren.

Reactie Actiegroep op NVVB-Nieuwsbrief

Altijd leuk te kijken hoe deze Nieuwsbrief van de NVVB waarin duidelijk stelling wordt genomen, wordt ontvangen door de actiegroep 'Wij vertrouwen stemcomputers niet'.

In hun Nieuwsbrief 47, die op 26 april jl. is verschenen, laat de kop direct niets te raden over:

'NVVB: gooi die troep maar weg'.

Rop Gonggrijp c.s. begrijpen uit de Nieuwsbrief van de NVVB dat 'men niet veel vertrouwen in een spoedige komst van nieuwe stemcomputers heeft', getuige de zinsnede: *De NVVB adviseert gemeenten om stembussen en stemhokjes aan te schaffen die voor meerdere verkiezingen bruikbaar zijn.*

NVVB-nieuwsbrief d.d 14 mei 2008

De verkiezing van het Europees Parlement is op 4 juni 2009 en niet op 11 juni 2009.

Dat is dus één week eerder. De nieuwe datum is ook gepubliceerd op de site van de Kiesraad.

Oók in de NVVB-nieuwsbrief d.d 14 mei 2008

Uit een bericht van 24 april 2008 van de VNG (zie de site van de VNG) blijkt dat de onderhandelingen over de kosten invoering potloodstemmen geen uitkering zal opleveren binnen het Gemeentefonds. Over de compensatie van de boekwaarde van de stemmachines (van Nedap) wordt nog gesproken. Om de stembureauleden adequaat te kunnen opleiden wil de NVVB een bijdrage vragen aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor ondersteuning en opleiding van stembureauleden.

De actiegroep vervolgt: 'Ook over de oude Nedaps, die natuurlijk overal nog braaf in de opslag staan, is men duidelijk: die kunnen weg. Wat betreft de servicecontracten wordt de NVVB-leden aangeraden om "met de huisjurist van de gemeente te overleggen". Veel duidelijker kunnen ze het niet zeggen'.

Aardig is dat de actiegroep ook goed gelezen heeft 'dat er meer stemlokalen moeten komen en dat er misschien een tekort aan stembureauleden gaat ontstaan als gemeenten niet tijdig nieuwe leden werven'. Betrokken als ze zijn (wie niet!?) bij ons democratisch verkiezingsproces roept de actiegroep de lezers van hun nieuwsbrief op om lid van een stembureau te worden: 'Heeft u zich al bij de afdeling Burgerzaken van uw gemeente aangemeld als stembureau lid?'

In de verder weer zeer informatieve nieuwsbrief van de actiegroep (u moet er echt een abonnement opnemen als u dat nog niet gedaan hebt) wordt u ook bijgepraat over de lotgevallen van die bekende leverancier uit Groenlo in de Verenigde Staten (New York). Ook daar lijkt het doek gevallen voor het gebruik van stemcomputers, zo valt onder de kop 'Exit Nedap' te lezen. (az)

En nog wat in de NVVB-nieuwsbrief d.d 14 mei 2008

Als service aan de leden heeft de NVVB een brief die Burgerzaken Groningen heeft opgesteld op de site van de NVVB gezet. In een uitgebreide brief wordt de gemeenteraad proactief door het college van B&W van de gemeente Groningen geïnformeerd over de ontstane situatie en over de gevolgen voor aantallen stemdistricten en stemlokalen, aanschaf nieuw materiaal als stemhokjes en stembussen, de logistiek rond de verkiezingsdag, inzet van personeel en, uiteraard, de financiën. Ook wordt ingegaan op wijziging van wet- en regelgeving en het stemmen met een stempas.

De NVVB suggereert dat het wellicht handig is om, als een gemeente wordt geconfronteerd met vragen over verkiezingen, de brief van Groningen te gebruiken voor de beantwoording. En als er nog geen vragen zijn bij gemeenteraad of bevolking, dan kan, naar het voorbeeld van Groningen, proactief gehandeld worden. Een mooi initiatief van Burgerzaken Groningen en een goede ontwikkeling binnen kringen van de NVVB: leden helpen leden! Zo maak je optimaal (en snel!) gebruik van de vele expertise bij de leden! (az)

TogaMakerij Utrecht

... is een ambachtelijk bedrijf dat zorgt voor kwaliteit, service en een vlotte afwerking van uw opdrachten.

Wij bieden u een uitgebreide collectie hoogwaardige lichtgewichtstoffen, een grote variatie aan modellen en hand geborduurde gemeentewapens.

Aanmeten in heel Nederland

Kantoor: Weerribben 21 8244 EA Lelystad-Haven
Telefoon 0320 - 261549 Telefax 0320 - 261552

Het is nu echt definitief: alleen nog stemmen met potlood en papier

Het kabinet heeft op 16 mei 2008 besloten op voorstel van staatssecretaris Ank Bijleveld van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat 'zolang er geen goed alternatief is, Nederland met potlood en papier stemt'. Uit onderzoek van de *Gesellschaft für Beratung und Schulung mbH* (GBS) blijkt dat van een nieuw te ontwikkelen apparaat waarop de kiezer zijn keuze kan bepalen niet kan worden gegarandeerd dat de gemaakte keuze op geen enkel moment is 'af te luisteren'. Er is daarbij uitgegaan van de eerder gebruikte norm van 5 meter.

Een door het ministerie van BZK ingestelde *Expertgroep* onder leiding van hoogleraar Bart Jacobs van de Nijmeegse Radboud Universiteit, die ook al lid was van de *Adviescommissie Inrichting verkiezingsproces* (de zogeheten Commissie Korthals Altes, waarvan ook NVVB-voorzitter Cees Meesters deel uit heeft gemaakt) heeft aangegeven dat alle stemprinters individueel en periodiek zouden moeten worden getest zonder dat daarbij de garantie bestaat dat alle apparaten op de verkiezingsdag onder de toegestane stralingsnorm blijven.

Jacobs laat in zijn advies naar aanleiding van het rapport van GBS weten dat 'de omgevingseisen voor het stemlokaal zeer moeilijk verenigbaar zijn met de gangbare praktijk bij verkiezingen, waarbij de nadruk ligt op toegankelijkheid'. Jacobs schrijft verder: 'Feitelijk vraagt het vraagstuk van de compromitterende straling om een proces zoals dat voorkomt in defensiekringen, waarbij alle factoren beheerst kunnen worden (*sic! az*). Dat is volgens de Expertgroep voor het verkiezingsproces niet realistisch en ook niet wenselijk'.

Door straling stemgeheim niet gewaarborgd...

Het kabinet deelt het oordeel van de Expertgroep dat de inspanningen die (in organisatorische en financiële zin) moeten worden verricht om de door de Commissie Korthals Altes voorgestelde stemprinter te ontwikkelen en te testen

'zeer hoog zijn, terwijl daar geen 100% garantie tegenover staat dat elk afzonderlijk apparaat bij gebruik tijdens een verkiezing aan de gestelde norm voldoet'. Zo blijft altijd het risico aanwezig ('hoe klein dan ook') dat het stemgeheim niet altijd gewaarborgd is, als de kiezer met een stemprinter zijn/haar keuze zou bepalen.

Meen ik hier toch enige gêne in de brief te kunnen proeven? Het is natuurlijk ook nog al wat... afluisteren van elektronisch stemmen op een afstand van 5 meter! De brief van de staatssecretaris vervolgt: 'Zou toch tot de invoering van de stemprinter worden besloten dan zal de discussie daarover blijven bestaan, hetgeen het vertrouwen in de nieuwe wijze van stemmen kan ondermijnen. Het kabinet vindt dat niet wenselijk en besluit daarom om niet tot de invoering van de stemprinter over te gaan'.

Helder! Men is gewoon doodsbang voor verdere acties van een actiegroep! Maar dat is geen nieuws.

En eigenlijk is de dan volgende conclusie ook geen nieuws meer: 'De conclusie dat de invoering van de stemprinter niet haalbaar is, heeft tot gevolg dat niet alleen voor de eerstkomende verkiezingen in Nederland gestemd zal worden met papieren stembiljetten, maar dat dit in beginsel structureel het geval zal zijn'.

En dan zijn er nog de kosten!

Goed, wie er nu nog steeds aan twijfelde of de stemmachines echt naar de schroothoop van de geschiedenis verwezen konden worden, is nu toch ook overtuigd! Toch?

Natuurlijk blijft BZK 'de ontwikkelingen op het gebied elektronisch stemmen in het algemeen en op het terrein van de compromitterende straling in het bijzonder volgen', maar dan nog. De staatssecretaris geeft ook aan dat het gewoon allemaal te veel gaat kosten. Daar is ook onderzoek naar gedaan.

Verdonck, Klooster & Associates (VKA) heeft een markconsultatie verricht en bekeken wat de beschikbaarheid en de

kosten van hard- en software zouden zijn. Het rapport is ook van de site van BZK te downloaden.

Ging de Commissie Korthals Altes nog uit van een prijs van stemprintertjes van € 4200 (inclusief btw, maar exclusief maatregelen om straling tegen te gaan), VKA komt op basis van inschattingen die de mogelijke leveranciers maken tot een prijs van € 4000 (ex btw, dat wel en ook exclusief maatregelen om straling tegen te gaan). En hoeveel de maatregelen om die straling te weren zouden gaan kosten, is niet in te schatten, zo staat in het rapport. Maar dat zou wel een 1,5 tot 4 keer de prijs van de printer kunnen zijn...

En dan is er ook nog de stemmenteller... Korthals Altes begrootte die op € 1550 euro, VKA komt nu op gemiddeld € 2445 euro (ex btw!)

Uitgaande van 9000 configuraties van stemmenprinter en stemmenteller (te weinig denk ik voor heel Nederland!) kwam de Commissie Korthals Altes op een totale kostenpost van 60,9 miljoen euro (inclusief btw), volgens gegevens van VKA reken ik al snel door richting de 80-85 miljoen (inclusief btw) en dan is er nog niets aan de straling gedaan!

Twee proeven!

Wat betreft het gebruik van apparatuur en programmatuur bij het tellen van de stemmen – ook geadviseerd door de *Adviescommissie inrichting verkiezingsproces* – heeft het kabinet besloten tot proeven met twee varianten. Deze varianten zijn voorgesteld door de Expertgroep. In de ene variant worden gekozen kandidaten opgelezen en door een ander stembureau lid met een barcode gescand. Het scanapparaat is verbonden aan een teller. In de tweede variant worden de namen van de gekozen kandidaten opgelezen en voert een ander stembureau lid deze in een telapparaat in. Als de proeven positief verlopen, worden eisen voor apparatuur en programmatuur opgesteld en wettelijk vastgelegd. De proeven zullen zo mogelijk in 2009 worden gehouden! (*alfred zebregs*)